Published and distributed under permit (No. 781), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXIX. ЧИСЛО 99. ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., ЧЕТВЕР, 28-го ЦВІТНЯ, 1921.

VOL. XXIX. No. 99. JERSEY CITY, N. J., THURSDAY, APRIL 28, 1921. THREE CENTS

Демократи противляться видаткам на велику фльоту.

ВАШИНГТОН, 26. цвітня. — Підчас дебати над справою розброення в комітеті палати послів для справ фльоти прийшло до горячої дебати над буджетом для морських зброєнь.

Сим разом бучу почали демократи, котрі хотіли не допустити до ухвалення фондів, потрібних на переведенне плянів будови фльоти з року 1916, та примусити президента Гардинґа до скликання межинародної конференції для справ розброєння.

ДЕМОКРАТИ ХОЧУТЬ ПОСТАВИТИ РЕПУБЛИКАНСЬКОГО ПРЕЗИДЕНТА В СКРУТНЕ ПОЛОЖЕННЄ.

Демократичний конґресмен з Вірджинії Мур предложив внесенне, щоби з огляду нате, що незадовго має прийти до порозуміння в справі зброєння межи Злученими Державами та Японом і Анґлією, президентови Гардинґови дати власть здержати, коли він буде уважати за відповідне, дальшу будову воєнних кораблів.

Коли се внесенне усунено зпід обрад, тоді конґресмен Конелі з Тексас вніс внесенне, щоби президент Гардинґ не мав права видавати гроший на морські зброєння так довго, як довго він не скличе конференції ріжних держав для розброєння. Конґресмен Меден дістав слово на пять мінут і остро нападав на демократів, котрих він обжаловував, що вони зміряють своєю тактикою до того, щоби поставити президента в трудне положенне. Не менче остро критикував се внесенне републиканський конґресмен Келі, котрий казав, що скликанне конференції і здержанне зброєння коштувалоби державу більше, як виконанне цілої програми зброєння.

У відповідь на се, внескодавець Конелі заявив, що він дійсно хоче, щоби президент запросив другі держави на конференцію для розброєння, а рівночасно дав сим державам пізнати, що Америка зброїться.

ПОСТАНОВЛЕНО РОЗСЛІДИТИ УТЕЧУ МІЛІОНЕРА БЕРҐДОЛА.

ВАШИНГТОН, 26. цвітня. — Палата послів установила спеціяльну комісію для розслідження утечі з військової тюрми філаделфійського міліонера Берґдола, котрий тепер находиться в Німеччині, а котрий заявив недавно, що в утечі помагали йому за добрі гроші ріжні цивільні та військові урядники. Палата послів іменувала ґенерала Шерберна адвокатом комісії.

НА ПОМІЧ АМЕРИКАНСЬКИМ ФАРМЕРАМ.

ВАШИНГТОН, 26. цвітня. — Президент Гардинґ приказав федеральній резервовій раді, котра має власть над американськими банками, розвести слідство над тим, в який спосіб запобігти тому, щоби зниженне цін в промислі не відбилося шкідливо на американських фармерах.

Ріжні пропозиції ставлено досі, щоби се осягнути. Одні радять, щоби резервова рада обнижила висоту дисконтовання в банках в фармерських округах. Другі радять обниженне перевозової тарифи на зелізницях для фармерських продуктів. Ще инчий плян завівби даванне фармерам короткотермінових позичок на посвідки з магазинів, потверджуючі, що фармер зложив в них фармерські продукти.

Що зробить на приказ Гардинґа резервова рада, тепер не відомо, але припускають, що вони вироблять плян, котрий буде лучити в собі сі три згадані проекти.

НЮ ДЖЕРЗИ УХВАЛЮЄ ОСТРИЙ ЗАКОН ПРОТИ ГОРІВКИ.

ТРЕНТОН, Ню Джерзи, 26. цвітня. — На внесенне пані Джені С. Вен Нес, одної з перших жінок, вибраних до нюджерської леґіслятури, се законодатне тіло приняло дуже острий закон про виконуванне постанови конституції про заборону горячих напоїв.

Сей закон забороняє вироблювати, продавати, перевозити, доставляти, переховувати, ба навіть посідати в себе якийнебудь напиток, який має більше як пів проценту алькоголю. Сей закон забороняє виробляти горівку в дома. Він установляє острі кари за нарушенне прогибіційного закона; кара виносить 6 місяців тюрми або 500 долярів гривни або і одно і друге. Нарушенне сего закона уважається за неприличне захованне, отже суддя буде судити без джурі.

Закон входить в життє на слідуючу неділю, т. є. на Великодні свята після греко-католицької та православної церкви.

ЗЕЛІЗНИЦІ ПРОСЯТЬ, ЩОБИ ЇМ ВІЛЬНО ПОБИРАТИ МЕНЧЕ ЗА ПЕРЕВІЗ.

ВАШИНГТОН, 26. цвітня. — Зелізниці, котрі мають полученне з озером Ірі, подали просьбу до комісії межистейтової торговлі, о зниженне перевозової тарифи на вуголь. Зелізниці просять, щоби ціну перевозу мягкого вугля знижити о 28 центів за тону. Зелізниці думають, що в той спосіб вони піднесуть довіз вугля до міст над озером Ірі, а звідти до портів над озером Супіріор та Мішіґен.

ХОРОНЯТЬ АМЕРИКАНСЬКИЙ ПРОМИСЛ ПЕРЕД НІМЕЦЬКОЮ КОНКУРЕНЦІЄЮ.

ВАШИНГТОН, 26. цвітня. — Сенатор Накс вніс в сенаті внесенне, щоби Злучені Держави наложили високе мито на загранишні фарби, щоби в той спосіб охоронити молодий американський промисл виробу фарб перед конкуренцією німецьких фарб, які певно почнуть приходити до Америки зараз по проголошенню мира.

ДЕБАТА НАД МИРОВОЮ РЕЗОЛЮЦІЄЮ СЕНАТОРА НАКСА.

ВАШИНГТОН, 26. цвітня. — Дебату над мировою резолюцією Накса, котра постановляє, щоби Злучені Держави проголосили мир з Австрією та Німеччиною, відложено на завтра. Републиканці кажуть, що за резолюцією стоять усі сенатори републиканці.

ХОЧУТЬ ЗАБОРОНИТИ ВИРІБ ПИВА ДЛЯ МЕДИЧНИХ ЦІЛИЙ.

ВАШИНГТОН, 25. цвітня. — Конґресмен А. Д. Волстед, котрий свого часу вніс був прогибіційний закон, тепер вніс знов законопроект, на основі котрого мається заборонити лікарям записувати пиво як лікарство. Як каже самий внескодавець, він подав се внесенне тому, що бувший ґенеральний прокуратор Палмер видав був опінію, що лікарі можуть записувати своїм хорим тільки пива, кілько їм подобається. Волстед каже, що в пиві нема ніяких лічничих складників, а зрештою, як які є, то вони є також в так званім „нір бір". Лікарі самі кажуть, що пиво не має лічничої сили, а 38 стейтів уже забороняє записувати пиво як лікарство. Законопроект Волстеда обмежає також записуванне вина та горівки, хоч їх цілком не заказує.

ОРҐАНІЗУЮТЬСЯ ДЛЯ БОРОТЬБИ ПРОТИ СИНІХ ЗАКОНІВ.

В Ню Йорку зорґанізовано товариство для боротьби проти синіх законів, за котрими послідними часами розвелася аґітація по цілих Злучених Державах. Орґанізацію названо Ліґа Американського Народа (Америкен Піпелс Ліґ). Межи бесідниками на перших зборах був ґубернатор стейту Ню Джерзи, Едвардс, котрий говорив, що прихильники синіх законів почнуть незадовго аґітацію за заборону куреня. Коли на сали повстав сміх, Едвардс каже: „Не смійтеся; ми сміялися, як нам казали, що заведуть прогибіцію".

СЛІДСТВО В СПРАВІ ПІДОЗРІЛОГО ЗА ВИБУХ НА ВОЛ СТРІТ.

Хоч двох свідків, спроваджених з Ню Йорку, заявили, що вони пізнають Тіта Люїджі, арештованого скрентонською поліцією, як чоловіка, котрий їхав возом, наладованим динамітом в самий день вибуху на Вол стріт в Ню Йорку, мимо сего самий арештований каже, що він добре пригадує собі, що в день вибуху він працював в Скрентоні в одного будівельного контрактора. Він перечить, що він колинебудь в своїм життю був на Вол стріт, що він жив від самого прибуття в Джесап коло Скрентону, що він працював по майнах та у ріжних будівляних контракторів, деколи як електричний помічник то, знов як ресвавраційний вейтер. Один електричний предприемець заявив поліції, що Люїджі дійсно працював у нього. Детективи, котрі приїхали з Ню Йорку, щоби випитувати підозріного, мали висказатися, що вони не вірють в зізнання свідків, котрі розпізнавали в Люїджі візника динамітового воза на Вол стріт.

40.000 10.000
35.000 11.000
51.000

…ЦТВА В АМЕРИЦІ.

ВАШИНГТОН, 25. цвітня. — Сенатор Ленрут з Висканзин вніс резолюцію, щоби конґрес утворив комісію для розслідження стану американського рільництва та предложення зарадчих средств для заратовання теперішнього кепського положення американських фармерів. Внесенне подано на просьбу обєднаної орґанізації американських фармерських орґанізацій. Комісію має іменувати президент, і вона до 9 днів має дати відповідь в ріжні важні питання про положенне фармерства.

КЛОПОТИ ЧЕРЕЗ „ЩАДЖЕННЄ СВІТЛА СОНЦЯ".

З міста Ривергед, Лонг Айленд, доносять, що до всіх банків в місті та ріжних купців прийшла учора депутація, зложена з 15 фармерів з околиці, котра заявила, що вона представляє всіх околичних фармерів та що вони будуть бойкотувати бизнес цілого міста; якщо місто буде придержуватися припису про ощаджуванне денного світла і не цофне своїх годинників назад.

Про подібний клопіт доносять з Нортфілд, в стейті Месечузетс. Там всі управнені до голосовання відбули збори та постановили держатися старого часу, а не ставити своїх годинників наперед.

ПРОПАВ АВТОМОБІЛЬ З ТРОМА ЛЮДЬМИ.

Нюйорська поліція пошукує за автомобілем Гарета Дисброва, члена Пулмен Ко., котрий повозив його 16-літний син, котрий ходить до одної школи в Ню Йорку. Минувшої пятниці хлопчина підїхав до Четел Гайскул, в Лонг Бренч, Ню Джерзи, взяв на авто двоє дівчат і відїхав. В кілька годин пізнійше одна дівчина вернула домів, але автомобіль та хлопець, котрий ним повозив, не вернув. Як каже дівчина, котра вернула, вони взяли на автомобіль ще одного хлопця і поїхали на прогульку. Начальник поліції в Ню Йорку припускає, що дітваки могли бути нападені розбійниками.

МАЛО НЕ ПРИЙШЛО ДО КАТАСТРОФИ НА МОРЮ.

Як розказують пасажири корабля „Селтик" з Вайт Стар Лайн, котрий приїхав в понеділок до Ню Йорку з 1,700 пасажирами, сей корабель малощо не був розбитий в неділю другим кораблем.

Коли в неділю рано корабель зближився до Нантакет Лайтшип, на мори залягла така мрака, що з дня зробилася майже ніч. Корабель посувався поволи вперед, сирени корабельні давали сиґнал другим кораблям, що могли найтися в поближу. Нагло перед кораблем дався чути свист з другого корабля. Корабельні сторожі стали напружувати очи, щоби побачити, звідки іде другий корабель. З правого боку корабля появився нагло серед мраки вуглевий корабель. Майже не було сумніву, що за хвилю наступить катастрофа, бо вуглевий корабель їхав просто на середину пасажирського корабля. Але притомний капітан „Селтика" приказав зараз всею силою пари гнати наперед. Се вратувало його корабель: вуглевий корабель минув „Селтика" всего яких 50 стіп поза його заднім кінцем.

СТРАЙК АНҐЛІЙСЬКИХ МАЙНЕРІВ ТРИВАЄ ДАЛЬШЕ.

ЛОНДОН, 26. цвітня. — Власники копалень угля змінили свої услівя тимчасової умови з углекопами. Углекопи заявляють, що ті зміни ще не вистарчають, одначе є надія, що прийде до порозуміння, бо провідники майнерських юнії заявляють готовість до переговорів.

РОСІЙСЬКИЙ СОВЕТСЬКИЙ УРЯД ЗАМОВЛЯЄ ЛЬОКОМОТИВИ.

БЕРЛІН, 26. цвітня. — Російське советське правительство замовило в Німеччині понад 600 льокомотив.

Ціна льокомотив не звісна.

Советська газета „Економическая Жизнь" недавно писала, що німецькі фірми хотять по 2 міліони німецьких марок за льокомотиву, анґлійські по 20 до 24 тисяч фунтів стерлінґів, а мериканські по 65 до 77 тисяч долярів.

ПО Д'АННУНЦЮ — БОЛЬШЕВИКИ.

ФЮМЕ, 25. цвітня. — Комуністи під проводом Ріккарда Занелли заняли ратуш.

Потім увійшов з військом до міста капітан Гоствентурі, прихильник Д'Аннунція і проголосив воєнний стан. За ним стали фашисті.

ПОВСТАНЧИЙ РУХ НА УКРАЇНІ.

ВІДЕНЬ, 5. цвітня. — Українська Пресова Служба повідомляє зі Львова: В боях повстанців проти київського ґарнізону найбільші успіхи має пробоєва бриґада імени отамана Пилипа Орлика, в котрої рядах є богато студентів, учителів і священників. На улицях Києва розповсюднюються директиви і повідомлення бриґади поміж міське населеннє, котре допомагає повстанцям з усіх сил.

ГРАНИЦІ УГОРСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Між Словаками і Українцями йде тепер спір за границі. Чеська република видала 18. листопада 1919 р. „Ґенеральний статут", в якому сказано: „А що український народ творить меншість на словацькій теріторії, поручив чеський уряд представникам обох народів евентуальне прилучення частини української теріторії до автономної української теріторії". Дня 3. жовтня 1919 р. переговорював в цій справі клюб словацьких послів з Центральною Українською Народньою Радою і про вислід своєї наради з 3. грудня 1919 р. повідомив клюб словацьких послів президію чеського парляменту. Дня 28. січня 1920 р. директорія угорської України відкинула цей проект як не до приняття. Чеський уряд видав в цій справі розпорядок з 29-го січня 1920, де в уст. І. § 3. сказано: „Закон парляменту, що визначить границі угорської України, досі не виданий". Дня 19. червня 1920 р. ґубернатор др. Жаткович видав маніфест, в якому сказано: „Дефінітивне вирішення границь між Словаччиною і підкарп. Україною полишається конституційній владі парляменту чеської републики і сойму підк. України. Питання границь угорської України і Словаччини є отже нерішеною справою".

Німеччина годиться заплатити аліянтам 50 біліон, а з процентом 200 біліонів золотих марок

НІМЕЧЧИНА ГОТОВА ТАКОЖ ПРИСТУПИТИ ДО ВІДБУДОВИ ЗНИЩЕНИХ СТОРІН ФРАНЦІЇ І ДАТИ КОМІСІЇ ВІШКОДОВАННЯ 1 БІЛІОН ЗОЛОТИХ МАРОК.

ПАРИЖ, 26. цвітня. — Німецькі предложення в ноті до американського правительства в справі відшкодовання аліянтам представляються так:

1. Німеччина заявляє свою готовість заплатити аліянтам 50,000,000,000 (пятьдесять біліонів) золотих марок теперішньої вартости, яку годиться виплачувати річними ратами з процентом, до загальної суми 200 біліонів марок в золоті.

2. Німеччина видасть міжнародну позичку, про якої суму, процент і амортизацію мало би прийти до порозуміння. Німеччина візьме також участь в сій позичці. Прихід з позички буде для аліянтів.

3. Німеччина буде платити, до висоти своєї спроможности, процент і решту суми, не покритої міжнародньою позичкою.

4. Німеччина годиться, щоби аліянтські держави користали з поправи фінансового й економічного положення в Німеччині.

5. Німеччина годиться приняти на себе відбудову міст і сіл в знищених сторонах; дати працю, матеріял і гроші на переведенне сього діла.

6. Німеччина готова дати аліянтським державам, що потерпіли від війни, відшкодованне в матеріялах.

7. Німеччина годиться дати аліянтській комісії відбудови 1 біліон золотих марок в сей спосіб: 150 міліонів в золоті і сріблі, а 850 міліонів дрефтами (чеками) державного скарбу, платними до трох місяців золотом або чужими банкнотами.

8. Колиб Злучені Держави й аліянти хотіли, Німеччина перейме на себе довги аліянтів американському правительству (10 біліонів долярів).

9. Німеччина годиться на переговори в справі установлення ціни і вартости при сплаті відшкодовання.

10. Німеччина готова дати своїм кредиторам (вірителям) всякі запоруки, оперті на державному майні і публичних приходах.

11. Виконанне сих предложень увільнело би Німеччину від всіх прочих зобовязань щодо відшкодовання.

АМЕРИКА НІМЕЦЬКОЇ НОТИ НЕ ПРИНЯЛА ДО ПЕРЕДАЧІ АЛІЯНТАМ.

БЕРЛІН, 26. цвітня. — Американське правительство відповіло німецькому правительству, що не приймає ноти до передачі аліянтам з причини, що ся нота не подає точно означеної суми відшкодовання, про яко їі висоту не було би вже найменьшого сумніву.

Крім того американське правительство поставило ще запити щодо других точок німецької ноти.

Німецький міністерський кабінет сейчас сьогодня зібрався на нараду.

Сподіваються, що німецьке правительство у відповідь Америці задоволить домагання вашинґтонського правительства.

ФРАНЦІЯ ВІДКИДАЄ НІМЕЦЬКЕ ПРЕДЛОЖЕННЄ.

ПАРИЖ, 26. цвітня. — Державний секретар Злучених Держав Гюз не пересилав аліянтам німецької ноти, але дав її наперед до розгляду аліянтським амбасадорам у Вашинґтоні.

Французький амбасадор у Вашинґтоні Жісран одержав сейчас відпис ноти від державного секретаря Ґюза і переслав її сейчас до Парижа.

Французький премієр Бріян заявив, що Франція нового німецького предложення не прийме. За причину подав се, що Німеччина предкладає замалу суму відшкодовання, бо 50 біліонів золотих марок, котрі за 30 до 42 літ зростуть до вартости 200 біліонів золотих марок, представляють ледви половину того ,що нарахували були аліянтські знавці, коли ставили суму 226 біліонів золотих марок і ще до того 12½% мита для аліянтів від німецьких вивожених товарів.

ФРАНЦІЯ ВІДКИНУЛА ПРЕДЛОЖЕННЄ НА ВЛАСНУ РУКУ.

ПАРИЖ, 26. цвітня. — В тутешних політичних кругах запевняють, що французький премієр Бріян відкинув німецьке предложенне без порозуміння з Великою Британією й Італією.

Бріян вислав каблеґрамою відмовну відповідь до французького амбасадора Жісранда в три години по одержанню від нього ноти.

БІЙКА ІЗ СОВЄТСЬКИМ КОМІСАРЕМ В ТУРЕЦЬКІЙ СТОЛИЦІ ЧЕРЕЗ ШАМПАН.

ЦАРГОРОД (Константинополь), столиця Туреччини, 26. цвітня. — Сюди приїхав советський торговельний представник, др. Кудіш, котрий іде відси до Анґлії. Коли він сидів в ресторані з жінкою, приступив до нього російський полковник і вдарив його, кличучи: „Як смієш пити цампан серед жертв советської Росії".

Зараз приступила анґлійська поліція і заступила д-ра Кудіча, заявляючи йому, що може відбитись. Однак советський аґент не відбивався, а тільки просив поліцію о охорону.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and Holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сити і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЧОМУ УКРАЇНЦІ АҐІТУЮТЬ ПРОТИ ПОЛЬЩІ?

Польська варшавська ґазета „Курєр Варшавскі" пише між іншим таке у своїй передовиці:

„Українці підносять голову. Не вважають справи Східної Галичини полагодженою. Вони підносять свої домагання і скарги. Через те Ліґа Народів видала заяву, що Східна Галичина не є частию Польщі і що вона в сім краю є тільки хвилевим військовим окупантом".

А далі нарікає, що галицькі Українці аґітують проти Польщі на цілій кулі земській. Особливо в Америці, відки, каже, дістала та ґазета витинку з української ґазети, в якій про Польщу так пишеться: „бандитська орґанізація звана ржечпосполітою польскою".

Вкінці каже, що Українці поти будуть аґітувати проти Польщі, поки не переконаються, що Галичина вже на все належить до Польщі...

На всі ті писання польської ґазети можна сказати, що найгірше аґітує проти Польщі сама вона своїми злочинами, про які Українцям вистарчило би тільки повідомити світ, аби її як слід пізнав.

А друге, що Українці перестануть аґітацію проти Польщі не тоді, як після польських фантазій Галичина „на все" буде належати... до Польщі, але аж тоді, як Польща забереться або буде прогнана з українських земель.

Шовіністичний большевизм.

Чотирох большевицьких угорських комісарів: Кунфіс, Бемс, Ґабрайс та Ронайс, котрі правили Угорщиною за Белі Куна, видало недавно „Меморіял про відносини соціял-демократії до комуністичної партії підчас комуністичної диктатури пролєтаріяту на Угорщині".

В тім меморіялі бувші „мученики" большевизму Угорщини підносять межи инчим, що мадярський комунізм був наскрізь націоналістичним рухом. На доказ свого твердження подають комісарі, що першою ціллю, яку собі поставили мадярські комуністи в заграничній політиці, було привернути назад для Угорщини краї, котрі відпали від неї в наслідок розвалення австро-угорської монархії. Мадярські большевики не старалися передовсім завести власть пролєтаріяту, але вдоволити ображену націоналістичну гордість Мадярів, кровавлючуся через втрату Угорської України, Словаччини, Хорватії та великого Семигороду. Під покришкою революції мадярські большевики пішли здобувати назад для Мадярів утрачене пановання над Українцями, Словаками, Хорватами та Румунами. Революційними кличами про диктатуру пролєтаріяту масковано похід на поневолення немадярських народів бувшої мадярської імперійки. З фразами про клясове визволення мадярських робітників та селян ішли мадярські націоналісти рабувати у визволених народів право національного самоозначення і повертати їх назад під ярмо мадярської бюрократії. Мадярські імперіялісти, перебрані за мадярських пролетарів, мали голосити немадярським народам визволенне зпід ярма їх буржуазії і шляхти на те, щоби вибивши власну буржуазію попасти під пановання мадярської бюрократії і буржуазії. Кличі клясової боротьби пролєтарів проти фабрикантів, селян проти дідичів, кличі суспільної революції, кличі диктатури пролетаріяту мали послужити тим піском, яким мадярські комуністичні шовіністи і большевицькі імперіялісти мали закидати очи українському, сербському, словацькому і романському робітникови та селянинови, щоби він тим лекше дався обдерти мадярським стригунам зі свободи та богацтва своїх земель.

Ми мусимо бути вдячні мадярським комісарам за їх щире та отверте слово. Воно розкриває не лише політику мадярських большевиків, але й кидає дуже значуче світло на політику московських большевиків. Прецінь і московські большевики, котрі тепер гостять у себе голову мадярських большевицьких імперіялістів Белю Куна, також маскують свій московський націоналізм фразами про інтернаціоналізм, про революцію, про боротьбу кляс, про диктатуру пролєтаріяту. З кличами за самоозначеннєм всіх народів на устах московські большевики душать самостійність української держави, відбирають право самоозначення від Українців, Грузинів, Татарів, Вірменів і всіх народів бувшої Росії. Вони пятнують як шовінізм домагання Українців мати доступ до українського уряду. З одного боку вони обіцюють визволення народам Азії, поневоленим Анґлією, з другого боку замикають українські школи, нищуть українські книжки, розганяють українських комуністів за нічо инче лише зате, що се все українське. Вони вміють сказати: „Ми інтернаціоналісти. Національність буржуазна видумка", а обернувшися назад можуть сказати до української депутації: „Ви Українці. Скажіть самі: як ми, Москалі, можемо мати до вас довіре?" Вони можуть заявлятися за піддержуваннем української культури, а рівночасно голосити, що кождий, хто домагається видрукування шкільного підручника українською мовою, се буржуй, контрреволюціонер, зрадник пролетаріяту, ворог визволення працюючого народа. Кличі визволення зпід пановання шляхти і буржуазії се лише лапка, котрою збунтовані проти Росії народи мається назад піймати під пановання московської бюрократії, загнати назад під московський кнут.

ПОСТІЙНЕ ПОМИНАННЄ УКРАЇНСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ ПРИ ДОПОМОГОВІЙ АКЦІЇ АМЕРИКАНСЬКИХ ГУМАНІТАРНИХ ІНСТИТУЦІЙ.

(Офіціяльне українське звідомлення зі старого краю).

При кінці 1918 року, зараз по закінченню великої світової війни і заключенню перемиря, зорґанізував великодушний американський народ ґіґантичну акцію допомоги зруйнованому війною населенню Европи. Зорґанізував він цю допомогу для всіх потребуючих без огляду на народність і віроісповідання, для побідників і побіджених, для всіх шарів народу без огляду на кляси, до яких потребуючі належали. Американський Червоний Хрест і инші американські гуманітарні інституції і товариства прийшли з помочю в харчах, одежі і обуві, сиротам, шкільній молодіжи, інвалідам, безробітним, неспосібним до праці і незасібним вдовам, зорґанізували санітарну допомогу і в сей спосіб много соток тисяч людських істот вратували перед смертю з голоду і від пошестних недуг.

В часі неподільного панування національних еґоїзмів і пристрастей в часі загальної нужди і недостатку, переводили американські гуманітарні інституції величну ідею милосердя, проповідану Христом. Америка своїми обильними дарами в поживі і одежі, надсиланими протягом 1919 і 1920 року, уратувала Польщу перед голодовою смертю.

Ця висока гуманітарна американська акція мала обняти всіх найбідніщих, замешкалих на областях занятих Польщею, без ріжниці народности і віри; однак в практиці ділялося і діється ще до тепер інакше.

Відноситься це передовсім до окупованих Польщею земель, які є замешкані лишень в малій мірі польським елементом, до Східної Галичини, Холмщини, Волині і т. д.

Блище обговоримо поминення українського населення Східної Галичини при допомоговій американській акції.

Український народ Східної Галичини по розпаді австрійсько-угорської монархії підняв боротьбу з Польщею в обороні Вільсонівських засад про самоозначення народів і в обороні своєї самостійности. Для інформації подаємо, що на території Східної Галичини мешкає 74% Українців, 12% Поляків, 12% Жидів, 2% Німців і инших народностей. Є отже Східна Галичина чисто українським краєм. Український народ уляг в нерівній боротьбі і Польща заняла його територію. Після постанов Найвищої Ради Мирової Конференції, після волі держав антанти і Ліґи Народів, позістає ще справа оконечної правно-державної приналежности Східної Галичини отвертою і буде щойно пізніще вирішена. Польська держава виконує в окупованім краю свою владу в сей спосіб, що старається насильно надати краєви польський характер і не дбає зовсім про винищене війною українське населення сього краю. Що більше, Польща, не тільки що сама не почувається до ніяких обовязків супроти українського населення окупованого краю, не тільки не позволяє українському населенню на зорґанізовання акції самопомочі, а ще перешкоджує гуманітарним інституціям инших народів в населенню допомоги вигибаючому з голоду і від пошестних недуг українському населенню Східної Галичини. Українське населення консеквентно поминається при допомоговій акції американських гуманітарних інституцій і товариств.

З огляду на це, що весь заряд цею акцією спочиває виключно в польських руках і ніхто з Українців не має можности вглянення, що і коли приходить з Америки, та де воно повідається, не є ми в силі навести повного образу нерівномірного трактовання польського і українського населення при розділі американських дарів, длятого обмежимося тільки до деяких примірів, однак, автентичних, які нам вдалося роздобути.

Як розділюється американські дари у Львові.

Для ліпшої орієнтації подаємо наперед урядову конскрипцію (зладжену польськими урядниками) з 31. грудня 1910 року, яка виказує ось такий стан населення у Львові:

Українців	39.000	(19.1%)
Поляків	105.000	(51.2%)
Жидів	57.000	(27.8%)
Инших	4.000	(1.9%)

Дари в поживі.

1. Урядова ґазета „Монітор Польскі" ч. 94. з 26. квітня 1919 року подає, що до 31. марта 1919 року, дістало місто Львів з Америки:

муки	152	ваґони
молока	124.4	тон
смальцю	344.4	„
солонини	533.5	„
мяса	78.5	„
консерв	84.4	„

Між кого розділено сі дари, не знаємо, але то річ певна, що українське населення зовсім з них не користало [illegible] з „Монітора [illegible], на Литві доносилося, що такі да[illegible] головно в Ков[illegible] [illegible] холєм [illegible] ли у Львові.

2. В половині квітня 1919 року, надійшли на адресу Намісництва для убогого населення Львова ось такі дари з Америки:

муки	130	тон
солонини	10	„
молока	18	„

З сего приділив віцепрезидент Намісництва п. Станислав Ґродзіцкі для українських інституцій слідуючу пайку:

Захистови для Сиріт: 600 кґ. муки, 150 кґ. солонини і 400 пушок молока.

Українській захоронці: 675 кґ. муки, 167 кґ. солонини і 450 пушок молока.

Отже всі три інституції дістали не цілі 2 тони муки, не цілої пів тони солонини і 2/3 тони молока.

Дари в одежі.

Значну скількість (около 15 ваґонів) всілякої одежі, зібраної в Америці первісно для Бельґії переслано для населення в Польщі. Українське населення у Львові дістало з того 8 балів найгіршої старини.

Дари д-ра Богена.

Надіслані на руки Ц. К. П. Д. у Варшаві.

ковдер около 5.000 штук
ручників около 10.000 штук
простирал 15.000 штук
пошевок около 3.000 штук
матераців около 500 штук
подушок около 500 штук
ліжок около 500 штук
свічок около 5.000 штук
сірників около 5.000 коробок
аґрафок около 50.000 тузинів
бандажів около 2.500 тузинів
ґази около 25.000 рульонів по 25 ярдів
вати около 25.000 пакетів по 1 тун.
полотна на опатрунки 15.000 ярдів
мила около 332.000 фунтів англ.
лікарства около 2.500 фунтів англ.
ріжних медикаментів 1.000 ґальонів.

Загальна вартість повищих дарів виносила після тодішних цін около 6.000.000 марок польських.

З сего одержало українське населення у Львові:

мила 40 скринок
ґази 11 рульонів.

Се все розділено між 11 гуманітарних інституцій.

Як поминається в краю українське населення при американській допомоговій акції.

Американський Відділ Ратунковий.

1) Акція виживлювання дітей Сенатора Гувера: Для утривалення великої гуманітарної акції відживлювання дітей в Польщі через американське суспільство покликано до життя фундацію окрему під назвою „Польсько-американський Комітет Помочі дітям" Ц. А. К. П. Д. Ся суспільна гуманітарна фундація остає під протекторатом Міністерство Здоровля. Ціллю її є після артикулу 3. статута оповіщеного в „Бюлетині „Міністерства Публичного Здоровля з дня 1. грудня 1920 року, — ч. 5.

„Населення як найширшої помочі на цілім просторі польської державй кормлячим матерям, матірям в вагітному стані і дітям потрібуючим публичної опіки без ріжниці пола, віроісповідання, народности і державної приналежности через:

1. роздачу всякого рода артикулів першої потреби, як живности, одежі, медикаментів і т. п.

2. Через творенн субвенцій і удержуванн інституцій, яких завдавнням є піднесення фізичного і морального розвою дітей".

Акція виживлювання дітей, спочиває отже виключно в руках вище згаданої польської фундації. Зорґанізовано її на теріторії Східної Галичини, тільки по містах де польське населення має більшість і вповні користає з того добродійства Америки. Українські діти хотяй рекрутуються по містах з найбіднійших кляс, користають з тої акції тільки в дуже малій мірі. Після справоздання польского часопису „Век Нови" з дня 2. лютого 1921 року, ч. 5907, роздав польсько-американський Комітет помочі дітям при кінці 1920 року а на початку 1921 року лише для самої Східної Галичини 45.000 діточих комплятів (то є по дві пари флянельової білизни, по одній парі панчіх, черевичків, по однім убранню, плащику і шапочці). Комплети роздано в слідуючих східно-галицьких містах: Львів, Тернопіль, Скалат, Збараж, Станиславів, Бережани, Підгайці, Рогатин, Сянік, Ліско, Березів, Бучач, Чортків, Гусятин, Борщів, Заліщики, Самбір, Старий Самбір, Турка, Перемишль, Добромиль, Коломия, Косів, Печеніжин, Городенка, Снятин, Ярослав, Цешанів, Сколе, Долина, Золочів, Броди, Зборів, Дрогобич і Борислав.

А Замісне се, що з 45.000 комплєтів не дано зовсім нікого по селах і по містах для українських дітей припаде при [illegible] розділі найбільше 5%. В [illegible]гатьох вичислених місцево[illegible], українське населення, українські гуманітарі інституції, що опікуються сиротами не знали навіть про прихід американських дарів. Ще раз мусимо підчеркнути з натиском, що ціла акція доживлювання дітей є ведена з розмислом тільки по містах, щоби ратувати польське населення а не поширено її на села тому, що там живе українське населення, мимо того, що гинуло воно з голоду в літі, а тепер в зимі гине від морозів і з браку средств поживи. Деякі управителі акції доживлювання дітей (напрм. в Любачеві) взагалі відмовляли українським діттям права, користати з неї, кажучи, що так застерегла собі американська місія. Инші як прим. управитель школи в Ляцькім Шляхотськім п. Стебельський використував американську акцію до польонізовання українських дітей, бо так заявив їм: „О ілє хцеце на далєй кожистаць з кухні, то мусціє змєніць обжондек". Крім акції доживлювання дітей роздала американська місія у Львові польському населенню даром пачки з поживою вартости по 10 і 50 долярів, які досталювано поодиноким родинам автом до дому. З українських убогих родин не дістала ані одна однісінька такої пачки.

Дотеперішня діяльність Аме-канського Червоного Хреста на теріторії Східної Галичини.

Зараз по заключенню перемиря з Німцями розпочав А. Ч. Х. діяльність на территорії Польщі.

Осідок його в Польщі в Варшаві. польські часописи представили справу так, що се є американськкік дари для польського населення, а дуже часто додавали, що се є жертви американськикх Поляків. В виду такого представлення стану справи., Українці, не старалися ввійти в блищі зносини з А. Ч. Х. Доперва в осени 1919 року, — прибула до до Львова Експозитура А. Ч. Х., щоби нести поміч бідному населенню Східної Галичини. Замітне се, що Експозитура ввійшла в зносини виключно з польськими гуманітарими інституціями і давала поміч тільки польському населенню. Українці старалися кілька разів ввійти в зносини з Експозитурою А. Ч. Хр., вносили до неї проханя і представлення, однак все на дармо. Відношення частинно змінилося доперва тоді, коли американські Українці зложили в Американськім Червонім Хресті в Америці 20.000 долярів на допомогу українським полоненим і жертвам війни. Повідомлення про се одержали ми в половині лютого о 1921 року.

Американські Українці, переважно еміґранти зі Східної Галичини виразно застерігли собі, що допомога має бути зорґанізована в порозумінню і кооперативі з Українським Горожанським Комітетом у Львові.

Комітет у Львові є центральною краєвою українськоюгуманітарною інституцією, яка має свої філії по всіх повітових містах Східної Глаичини і працює в кооперативі і порозумінню з усіми иншими гуманітарними інституціями і товариствами. Є вона уповажнена анкети всіх гуманітарних і просвітних українських інституцій і товариств з дня 25. падолиста 1925 року, — до заступництва перед заграницею усіх тих товариств.

Український Горожанський Комітет вніс запотребування для полонених і інтернованих в числі около 300.000 осіб, які проживали у Львові і инших таборах в Польщі.

Американський Червоний Хрест відмовив допомоги для таборів в Вадовицях і Домбю, а подання о допомогу для табору в Пикуличах по нинішний день остало без відповіди. Взагалі А. Ч. Х. станув на становиску, що він для інтернованих і полонених може помочи, тільки тим чим має.

Для полонених треба було біля, одежі, теплої обуви і харчів. Тому, що А. Ч. Х. не мав зовсім ані мужеського біля, ані мужеської обуви, ані відповідно теплої одежі, нічого не дав, Нашу пропозицію, щоби з присланих нашими братами грошей закупили відповідну скількість одежі, і обуви А. Ч. Х. відкинув, дав лише для інтернованих і полонених у Львові харчі в мінімальній кількости, які вистарчили на дводенне прохарчування.

Натомість А. Ч. Х. заявив Українському Горожанському Комітетови, що він помагатиме українському населенню, военним сиротам, безробітним й всім, що помочі жадати-муть а на ню заслуґувати-муть. Загально отже можна сказати, що А. Ч. Х. не сповнив свого зобовязання затягненого супроти американських горожан української народности.

А. Ч. Х. не сповнив і своєї обіцянки, що до несення помочі українському населенню. У. Г. К. у Львові вніс в часі від марта до липня 1920 року, 106 збірних прохань від сирітських захистів, гуманітарних інституцій, товариств то що. З сего зістала лише мала частина полагоджена, около 32 прохань і то мінімальній скількости. Слід ще додати, що деякі приділи приходили ушкоджені, неповні так, що в тій мірі терпіло українське населення. Урґенси позіставали без успіху.

Взагалі можна сказати, що діставало поміч лише міське населення. Для сіл А. Ч. Х. не зробив нічого. Так отже українське населення на кождім кроці бачило, що польське населення користає в велитенських розмірах з допомоги А. Ч. Х. — а українське населення є поминане. Польське населення діставало гарні і дорогі матерії, а українське населення діставало річи старі а оскільки нові, то лихого ґатунку і малої вартости.

У. М. С. А.

Також американська філянтропійна інституція християнської молодіжи У. М. С. А. розвинула акцію на території Польщі і веде також її в окупованій Східній Галичині. Вона опікується лишень виключно польською і жидівською академічною молоддю, мимо того, що українська академічна молодіж живе в крайній нужді а академічна студентська харчівня, в якій прохарчовується українська молодіж не дістає ніякої помочі.

Реасумуючи в горі сказане, мусимо сконстатувати, що мимо того, що інтенцією Америки, яко жертводавця є помагати всім потрібуючим отже і українському нардови, польські державні власти і польські гуманітарні інституції постаралися о це, що українське населення є консекзентно поминане в американській ратунковій акції. Могло се статись тому, що польські чинники, які мають тісну звязь з американськими гуманітарними інституціями представляють невірно, що українське населення не потребує допомоги американських гуманітарних інституцій. В американських гуманітарних інституціях працює много Поляків будьто американських горожан, будьто тутешних, які власне тенденційно і сторонничо інформують про потреби українського народу, про потреби сиріт, кормлячих і вагітних матерій, безробітних, і голодуюче селянське населення гірських і підгірських повітів. Мимо наших найбільших старань, американські гуманітарні інституції не війшли з нами в близший контакт і про всі наші потреби інформується у вання а зокрема поминання українського населення в допомоговій американській ратунковій акції викликує жаль і невдоволення серед українського населення. Воно видить, що Поляки дуже часто не потребуючі допомоги дістають її, дістають гарні матерії, білля, обуву, а нема тільки помочі для українського населення. Дуже часто польські гуманітарні інституції жадають переходу на латинський обряд і роблять се условіям одержання американських дарів.

Ми звертаємося до наших Братів і Сестер в новому світі з проханням, щоби вони поручили цю справу в пресі, щоби вони поробили старання в Центральному Америк. Червоному Хресті в Вашінґтоні, щоби сесу консеквентному поминанню українського населення зарадити. В тій справі слід би було віднестися до американського Червового Хреста з слідуючим проханнм:

1) Щоби до місій американських гуманітарних інституцій в Польщі приділено Українців американських горожан, які порозуміли би мову населення і могли бути референтами українських справ.

2) Щоби вплинути на американські гуманітарні інституції, щоби вони приймали до праці Українців, які їй помагали би і реферували би українські справи, подібно як се тепер роблять Поляки.

3) Щоби американські гуманітарні інституції несли поміч українському населенню Східної Галичини, Холмщини і Волині безпосередно, з поминанням польських інституцій а в порозумінню з українськими гуманітарними інституціями. Се є одиноке средство, щоби запобігти постійному покривдженню українського населення при розділі американських дарів.

Українські інституції піддаються всякій найдальше йдучій контролі американській гуманітарній інституції, прохає одначе, щоб несення американської помочі відбувалося в спосіб, як ми це в тому представили. Рівнож українські гуманітарні інституції прохають, щоби при українських гуманітарних інституціях були приділені сталі делеґати американських гуманітарних інституцій, які могли би сконтролювати спосіб розділу і набрати переконання, що акціє ведеться доцільно і добре.

Львів, дня 24. лютого 1921.

ЗВІТ

УКРАЇНСЬКОГО ГОРОЖАНСЬКОГО КОМІТЕТУ У ЛЬВОВІ

за місяць: січень і лютий 1921.

Щоби дати суспільности хоч частинну картину діяльности „Українського Горожанського Комітету", який протягом двох літ з горою, з незначного ґуртка готових на всяку жертву одиниць, виріс у могутню гуманітарну орґанізацію, предкладаємо отсим звіт за два послідні місяці його роботи.

Рівночасно підготовляється звіт за увесь час праці, т. є. від грудня 1918 р., який появиться, як лиш порядкування і використування усіх матеріялів буде покінчене, що є тим труднійше, що головний шмат роботи У. Г. К. припадає саме на анормальні, военні або напів-военні часи арештів, ревізій і самочинних трусів.

Український Горожанський Комітет у Львові (Централ.) для легшого обхоплення усіх предвиджених статутом галузей діяльности ділиться на слідуючі відділи:

Президія з Секретаріятом (Бюро при ул. Руській ч. 3, II. пов.) кермує цілою акцією У. Г. К. у Львові і на провінції. Орґанізаційний Відділ (Бюро ул. Руська ч. 18, III. пов.) піддержує звязок з Окружними і Місцевими Комітетами.

Секція Запомогова (ул. Руська ч. 3, II. пов.) занималась помічю львівським і перебуваючим часово у Львові потерпівшим наслідком военного лихоліття родинам, розділюючи між них грошеві допомоги, харчі і одяг.

Секція помочи інтернованим, арештованим і полоненим (ул. Руска ч. 3, II. пов.) опікувалас заключенцями львівських тюрем, таборів для інтернованих і шпиталів.

Самаританська Секція (ул. Бляхарська ч. 11, I. пов.) кромі допомоги хорим у Львові і поза ним несла поміч вдовам і сиротам по українських жовнірах, удержувала дім для українських інвалідів з великої української війни і несла допомогу інтернованим і полоненим в позальвівських таборах і тюрмах.

Бюро посередництва праці (ул. Руська ч. 3, II. пов.), Урядничá Секція (ул. Руська ч. 3, II. пов.), Шкільна Секція (ул. Руська ч. 18, III. пов.), Секція Дарів Американського Червоного Хреста (ул. Руська ч. 3, II. пов.), Секція допомоги підгірським повітам (ул. Руська ч. 3, II. пов.) і Правна Порада (ул. Домініканська ч. 11, II. пов.) вели роботу згідно зі своїми назвами, несучи матеріяльну поміч і пораду підпадаючим під їх круг діяльности катеґоріям українського населення цілого краю.

У цілому тому доволі складному апараті працювало в місяці січни і лютім 44 особи, з чого 19 безплатно. Бюра Комітету занимали 12 комнат.

Орґанізаційна діяльність.

Щоби можна було поширити орґанізацію самопомочі на цілий край, виготовлено статут затверджений намісництвом дня 21. червня 1920 р. ч. XIII. а. 51035|1325|1920.

В першу чергу приступлено до перетворення істнуючих вже 18 повітових У. Г. К. в статутові Окружні У. Г. К. дальше до оснування нових.

СІЧЕНЬ 1921 р.

По конець січня віхав відпоручник У. Г. К. п. М. С. 19 місцевостий.

До намісництва внесено подання о затвердження 46 Окружних У. Г. К. (в тім 18 давних Повітових У. Г. К.) в повітових містах та містах, що є осідком повітового суду, та 12 Місцевих У. Г. К. в поодиноких громадах.

По конець січня 1921 р. вплинуло 195 писем, вийшло 487.

Членів-Добродіїв (вкл. 1000 Мп.) вписалося 68, постійних (вкл. 500 Мп.) 21, звичайних 534.

ЛЮТИЙ 1921 р.

Внесено подання о затвердження уставу з 7 Окружних і 2 Місцевих У. Г. К.

По конець лютого обїхав відпоручник 11 місцевостий.

Окружні У. Г. К. відбули перші Загальні Збори, а саме:

Перемишль — 8. лютого при участи 315 членів. По рефераті д-ра Зайкевича про дотеперішню діяльність і поясненню уставу та орґанізації У. Г. К. вибрано Окружну Раду з радн. Романом Гамчикевичом як головою.

Самбір — 11. лютого. По приняттю до відома обширного звіту діяльности за час від 1918 р. вибрано Окружну Раду з радн. Іваном Туркевичом, як головою.

Калуш — 16. лютого. Головою О-

кружної Ради вибрано суддю Микласевича.

Копичинці — 23. лютого. Головою Окр. Ради вибрано д-ра Володимира Левицького, адвоката в Копичинцях. При Окр. У. Г. К. утворено три секції: 1) Запомогову і збірок, 2) Правної поради, 3) Американських кухонь.

Другі Окружні і Місцеві У. Г. К., котрі внесли до властий подання о затвердження уставу, не відбули ще Загальних Зборів тому, що Намісництво тих подань не полагодило. Декотрі подання залягають ще від падолиста м. р. Президія У. Г. К. у Львові інтервенювала в сій справі 4 рази у делегата Ґалецкого, а кільканайцять разів у дотичного референта Намісництва, представлюючи необчислимі наслідки браку орґанізації самопомочі для населення, що потерпіло наслідком воєнного лихоліття. З відповідним представленнєм справи звернено ся і до міністерства внутрішних справ у Варшаві.

Опираючись на дозволі властий уладжувати прилюдні збірки, завязали Комітети членів-основателів У. Г. К. майже по всіх повітах поки що окремі „Комітети Збірок". Сі Комітети розвинули живу діяльність передовсім в часі Різдва, приєднуючи членів У. Г. К. та збираючи жертви в грошах і харчах на місцеві потреби і на потреби центральних гуманітарних і просвітних інституцій у Львові. Заразом приготовлюють вони все необхідне для переведення в діло цілий означених Уставом У. Г. К., як лише наступить затвердження статутів.

На загал праця і зрозуміння для гуманітарної акції зростає, тільки з жалем констатує наш відпоручник в деяких місцевостях, якусь байдужність місцевої інтеліґенції відносно так важної, бо всі верстви громадянства обнимаючої роботи.

КАСОВИЙ ЗВІТ.

Приходи Товариства виносили місяці січни:

А) З краю:

	Мп.
1) вкладки і збірки на загальні цілі У. Г. К.	156.263
2) на інтернованих і полонених	65.663
3) на вдови і сироти	1.700
4) на політичних засуджених	600
5) на безробітних службовиків	1.575
6) на голодуючих почтовців	1.000
7) на сліпих інвалідів	460
8) на інвалідів загалом	36.019
9) на університетську молодіж	53.347
10) для Шкільної Секції	2.600
	319.227
Б) Уряд У. Н. Р. зложив для допомоги біженцям з України	100.000
В) Американські Українці прислали:	
1) для голодуючого населення	419.780
2) на вдови і сироти	419.837
3) на інвалідів	3.550
4) на „Світ Дитини"	16.220
5) на загальні цілі У. Г. К.	177.775
	1,037.162
Разом: З краю	319.227
Уряд У. Н. Р.	100.000
З Америки	1,037.162
	1,456.389

Розходи У. Г. К. за місяць січень:

1) допомога иншим інституціям:		
а) Порадня для материй	18.000	
б) Реміснича бурса	10.000	
		28.000
2) адміністрація і вуголь		109.950
3) білля і одежа		291.100
4) харчі для кухонь		187.637
5) тютюн		33.425
6) допомоги і позички		39.959
7) інвалідам, полоненим, біженцям і т. п.		55.543
8) інтернованим і поворотцям		2.150
9) оборона обжалованих, кавції, інтервенції		91.870
10) біженці і інтернов. придніпрянці		100.984
11) на закупку харч. для Бойківщини		120.000
12) запомоги університетській молоді		3.600
13) Шкільна Секція		14.160
14) безробітним службовикам		26.000
15) „Світ Дитини"		16.220
16) для інтернованих на Домбю і Вадовицях (свята)		75.000
Разом		1,197.598

(Дальше буде).

ДОПИСІ

СПРАВОЗДАННЄ КОМІТЕТУ ДМИРТА ІВАХОВА.

Ню Йорк, Н. Й.

Отсим подаю до відома всім інтересованим слідуюче справозданнє з фонду і зложених жертв як також заходів комітету Дмитра Івахова.

На мої руки вплинули слідуючі гроші:

Н. Дачиш передав з давних жертв 60 дол.; від Тов. Укр. Бесіда 19 дол.; від Тов. Фесоловича, що зібрав в Укр. Бесіді 12.50; з Тов. Борці Визволення України зложили по одному долярови слідуючі: Марусевич, Гринько Дух, Скальський, Карпович, Іван Дух, Білинець, Ковалів і Одеські, разом 8.00; Таваринський Теодозій 3.00; Толопко 5.00; Петро Ладнюк 3.00; Іван Мельник 2.00; В. Нискоклін 2.00; Петро Ярема 1.00; Вислоцький 1.00; А. Гулей 1.00. З представлення, котре Комітет устроїв в бенефіт Д. Івахова, прийшло як слідує: Я. Корнат при касі продав тікетів за 123.75. Чайка продав за 8.75. Т. Татаринський продав за 26.25. Толопко продав за 29.00. С. Дембицький з карток на представленню зібрав 13.00. Тов. Толопко зібрав на лісту з Тов Просвіта слідуючо: по 1.50 зложили: А. Борак, М. Мудар, Корчинський. По 1.00 зложили: Я Лужицький, А. Дацишин, Мох, Й. Хомів, М. Стахів, Т. Витрикут, П. Писарчук, П. Гаврилів, Ст. Грицковяк, І. Папкип, В. Корнило, І. Ґелета, Н. Кінцерський, Сесько Боляс, П. Гладкий, Т. Дубас, К. Боршовський, М. Тижай, Ю. Яремчук. По 50 цнт. зложили слідуючі: В. Антошків, С. Чосник, М. Жолтанський, М. Ганьошин, П. Шарко. Разом 26.00. З каси Тов. Просвіта жертвовано 25.00 дол.

Тов. Пасічник зібрав на лісту 9.75. На його лісту зложили слідуючі: По 1.00: Н. Мулл, А. Конач, А. Федунец, В. Романишин. По 50 цнт.: А. Шеремета, М. Шеремета, Ст. Бурдиян, Ф. Похмурський, Д. Розен, Й. Турчин, Вас. Валько дав 2.00. В Укр. Бесіді додано 75 цнт. Іван Білик жертвував 5.00.

Яків Корнат зібрав як слідує: Теодор Чайка 10.00, А. Пасічник 5.00, Б. Дуткевич 5.00, О. Коцко 2.00, О. Гавренко 1.00, п-на М. Татаринська 5.00, Н. Проців 50 цнт., М. Крупка 1.00, Й. Святецький 1.00, І. Сміт 1.00, Т. Борнич 2.00, І. Драґан 3.00, пані С. Корнат 1.00, П. Дорош 1.00, п-на Я. Скубова 1.00, С. Дублик 1.00, п-ні О. Кречківська 1.00, В. Сьомкайло 1.00, С. Демидчук 1.00, В. Кнігиницький 2.00, М. Добрянський 2.00, Вислоцький 1.00, Січовий Базар 1.00, В. Савіцький 1.00, П. Мицик 50 ц., А. Мороль 50 ц., П. Паньчишин 50 ц., К. Дацко 60 ц., П. Бих 50 ц., К. Савіцький 1.00, п-на А. Кушнір 2.00, А. Вала 5.00, К. Багрій 50 ц., А. Колтун 25 ц., В. Грицик 50 ц., М. Завойко 2.00, п-на А. Шутак 2.00, Н. Ковбаснюк 1.00, М. Крушельницький 1.00, І. Бродяк 1.00, М. Романович 3.00, А. Савка 50 ц., О. Тарнопольський 1.00, І. Тарнопольський 1.00, Й. Демчук 1.00, Т. Ґловацький 1.00, М. Лузінський 1.00, М. Гунька 1.00, С. Семенюк 1.00, І. Лузінський 1.00, Ф. Матлай 1.00, С. Вільовський 1.00, С. Яремчук 1.00, П. Сокольський 50 ц., І. Музика 1.00, М. Уруський 50 ц., Яворський 5.00, П. Панчишин 25 ц., М. Боднар 25 ц., П. Бойко 25 ц., С. Петрів 25 ц., Д. Пасліцький 1.25, В. Струс 25 ц., Е. Гузар 50 ц., І. Дервлежий 1.00, Н. Стець 25 ц., Н. Шевців 1.00, В. Сикорка 25 ц., С. Вишновецький 25 ц., М. Стислий 25 ц., М. Маселко 50 ц., П. Чернецький 25 ц., Н. Голотки 30 ц., Т. Мілещук 1.00, Т. Маселко 1.00, П. Панчишин 25 ц., С. Жигайло 25 ц. Дрібні жертви 45 ц., Тов. Вільність в Америці 5.00, дрібні жертви 57 ц., Товариство Могильниця 5.00, Тов. Запор. Січ в Ню Йорку 8.55, Тов. Подільська Січ 20.00, в реставрації в Народнім Домі зложили 31.03. Разом Я. Корнат зібрав як повисше подано 170 долярів.

Разом всіх жертв вплинуло 554 дол. (пятьсот пятдесять чотири доляри).

Розхід був слідуючий:

Як тільки тов. Івахів вийшов зі шпиталю, куплено йому сорочки і убраннє за 18.00, оден оверковт 40.00, одно убраннє 33.00, оден сведер 8.00. Розходи до представлення і концерту були такі: Саля на представленнє в Укр. Народнім Домі 25-го падолиста, 1920, 15.00, стейджмен 4.00, музика П. Гуменюк 21.00 і Лайтнер 10.00, М. Корикора за диригентуру концерту 15.00, циркулярі і тікети 18.50, „Укр. Щоденні Вісти" за оголошеннє 12.00. Розходи до відїзду Тов. Івахова були такі: Паспорт у польського конзуля 12.50, фотографії до паспорту 1.50, видатки нотаріяльні 50 ц., шифкарта до Гамбурґа, разом з воєнною таксою 125.00. Його тітка отримала на дрібні видатки до подорожі 20.00. Тов. Івахів отримав три тисячі польських марок, вартости 5.00 і одного доляра на його видатки. Іван Робак, котрий взяв т. Івахова під свою опіку, обовязуючись доставити Д. Івахова аж до Ступкова, пов. Тернопіль, отримав 70.00 на оплату подорожі з Гамбурґа, а що останеться, мав звернути для Д. Івахова.

Разом розходів було 430 дол. (чотириста трийцять). Остало у мене готівки 124 дол.

Колиб кому було щось з того не ясно, або колиб я пропустив якого жертводавця, прошу сейчас звернутись або до мене або до комітету Д. Івахова.

Я в імени тов. Д. Івахова як також Комітету складаю щиру подяку тим всім жертводавцям, що зрозуміли потребу помочі і помогли тов. Д. Іваховн відїхати до родинного села.

С. Дембицький, касієр,
52 Іст 7-ма ул. Ню Йорк.

Що дістала Польща в дарунку від большевицьких комісарів.

(РИСЬКИЙ МИР В ЦИФРАХ.)

Наслідком риського договору межи Польщею та совітською Росією Польща дістала:

А. З української території давної Росії:

	Простір кв. км.	Населення в 1914. р.	Українців	Поляків	Жидів	Москалів	Німців	Инших
1. Холмщина (ціла) (етногр.)	10.456	842.000	443.000	203.000	129.000	31.000	34.000	3.000
2. Городнянщина (укр. часть)	14.002	699.000	499.000	25.000	115.000	45.000	—	15.000
3. Минщина (укр. часть)	11.867	334.000	248.000	9.000	65.000	11.000	—	1.000
4. З Волині повіти:								
Володимирський	6.430	381.000	275.000	32.000	40.000	10.000	22.000	2.000
Ковельський	7.382	293.000	230.000	13.000	35.000	11.000	3.000	—
Луцький	7.468	360.000	206.000	35.000	51.000	19.000	43.000	5.000
Дубенський	3.959	274.000	188.000	18.000	32.000	12.000	10.000	15.000
Кремянецький	3.329	302.000	244.000	9.000	37.000	10.000		
Ровенський	8.611	391.000	237.000	36.000	63.000	14.000	35.000	7.000
Острожський (часть)	1.533	122.000	94.000	8.000	13.000	3.000	2.000	2.000
Разом з Великої України	75.037	3.998.000	2.665.000	389.000	580.000	166.000	149.000	50.000

Цікаво зазначити, який процент населення становлять ті народности.

Отже: Українці числять тут 66.7% або 667 на кожду 1000 душ.
Поляки „ „ 9.7% „ 97 „ „ 1000 „
Жиди „ „ 14.5% „ 145 „ „ 1000 „
Москалі „ „ 4.2% „ 42 „ „ 1000 „
Німці „ „ 3.7% „ 37 „ „ 1000 „
Инчі народн. „ „ 1.2% „ 1.2 „ „ 1000 „

Б. З української території бувшої австрійської держави:

	кв. км. Простір	в 1914. р. Населення	Українців	Поляків	Жидів	Москалів	Німців	Инших
5. Галичина	55.300	5.450.000	4.055.000	659.000	670.000	—	65.000	1.000

Процент ріжних народностий серед населення такий:

Українці числять тут 74.4% або 744 на кожду 1000 душ.
Поляки „ „ 12.1% „ 121 „ „ 1000 „
Жиди „ „ 12.3% „ 123 „ „ 1000 „
Німці „ „ 1.2% „ 12 „ „ 1000 „

Разом Польща дістала від большевиків українських земель:

Простором 130.337 квадратових кільометрів.
Населення на тих землях було в 1914. році 9.448.000 душ.
З того числа: Українців було 6.720.000 душ.
Поляків „ 1.048.000 „
Жидів „ 1.250.000 „
Москалів „ 166.000 „
Німців „ 214.000 „
Ин. народ. „ 51.000 „

Придивімся, який процент населення становлять ті народности на всій українській території, відступленій большевиками Польщі:

Українці становлять 71.1% або 711 на кожду 1000 душ.
Поляки „ 11.1% „ 111 „ „ 1000 „
Жиди „ 13.2% „ 132 „ „ 1000 „
Москалі „ 1.7% „ 17 „ „ 1000 „
Німці „ 2.3% „ 6 „ „ 1000 „
Другі „ 0.6% „ 23 „ „ 1000 „

Се значить, що Москалі признали панованнє Полякам на українських землях, на котрих Українці становлять майже три четвертині всего населення, а Поляки мало що більше як одну десяту частину населення.

В. З білоруської національної території бувшої Росії:

Але не лише українську територію дістали Поляки від большевиків. Московські комісарі віддали Полякам також білоруську територію, а саме: части Городянщини, Виленщини і Минщини.

Простір білоруської території, відданої большевиками Полякам, виносить 76.500 квадратових кільометрів.

Населення на тім просторі було в 1914. році 4.100.000 душ.
З того: Білорусинів було 2.700.000 душ або 659 душ на кожду 1000 душ.
Поляків „ 250.000 „ „ 61 „ „ „ 1000 „
Москалів „ 100.000 „ „ 24 „ „ „ 1000 „
Жидів „ 600.000 „ „ 146 „ „ „ 1000 „
Литовців „ 370.000 „ „ 90 „ „ „ 1000 „
Ин. народів „ 80.000 „ „ 19 „ „ „ 1000 „

Зібравши разом большевицький дарунок Польщі, то Поляки дістали під своє панованнє 206.873 квадратові кільометри непольської території, 13.548.000 людий, а в тім тільки 1.298.000 Поляків. Значить Поляки на дарованій їм українській та білоруській території становлять лише 95 людий на кожду 1000 душ, себто менче-більше одного чоловіка на кождих 11 людий. Простором сей дарований большевиками край так великий як ціла етноґрафічна Польща. На ньому є великі богацтва в лісах, торфу, соли, нафті, управній та урожайній землі.

НАДІСЛАНЕ.

Хвальне Видавництво „Свобода"!

Отсим осміляюсь просити о подання адреси моєї сестри **РОЗАЛІЇ КУНЦЕВИЧ**, котру прошу зголоситись на мою адресу: JOSEPH KUNCEWYCZ, Posadkove velitelstvi, ukr. rota, v Plane, u Mar. Lazni, Checho-Slovak Rep., Europe. 99

Відношусь до Вас з повним довірем о прихильне полагодження моєї просьби, бож многим особам помоглисьте в таких случаях. — З поважанням Кунцевич Иосиф.

З УГОРСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Преса на Підкарпатській Україні.

Ужгород, 25. березня 1921.

Поважне число часописів на Підкарпатській Україні зросло о ще дві:

З о р я. Часопись для народа. Виходить 1. і 15. кождого місяця. Редактор І. Коханий. Видає шкільний відділ цивільної управи Підкарпатської Руси. — В програмовій статті заявляє редакція, що її часопис має служити лише культурному двигненню руського народу... „Заникнуть воєнні крики і вистріли, і непорушеним ґрунтовим скарбом лишаться для нас і будучих культурні багацтва. „Нехай наша „Зоря" засвітить русину на дальшу дорогу його-розвиття, по пробудженню з тяжкого і довгого сну".

На зміст першого 4-сторінного числа складається крім програмової статті: Люби землю рідну! (вірш) І. Франка. На полонині (спомини старого вівчаря). Як сіяти і садити, М. Устіянович. Верховинець; дальше весела часть: Руданський, Циганський наймит. На лекції. Невигідно й инші. Онтофон (апарат помагаючий сліпим читати).

На загал представляється число симпатично, папір добрий, друк читкий. Мова відносно чиста.

К о о п е р а т и в а. Часопись кооперативних дружеств в Підкарпатській Руси. Орган краєвого кооперативного союза в Ужгороді. Виходить місячно в Ужгороді. Відвічальний редактор, Осип Рак (Чех), директор Союза.

На зміст складаються фахові популярні статті по кооперації, інформації, вісти, оголошення. Мова народня з сильною домішкою технічних російських термінів. Перше число вийшло з додатком під таким самим наголовком, який є проспектом господарських машин Союза, багато ілюстрованим.

Таким чином стан преси на Підкарпатській Україні представляється ось так:

1. „Наука" (християнсько-суспільна). 2. „Руська Нива" (руська хліборобська партія). 3. „Народъ" (соц.-демократ.). 4. „Русинъ" (офіціоз губернатора Жатковича, писаний винайденим ним і його братом церковно - славянсько - російсько-українським воляпіком). 5. „Карпато-русскій вѣстник" (орган рускоѣ земледѣльской партії — ворожа до кацапів, мадяронська). 6. „Правда" (партія соціялістично-інтернаціональна). 7. „Село" (орган чеських аграріїв на українській мові). 8. „Русская Земля" (трудова партія кацапська). 9. „Господар". 10. „Учитель". 11. „Віночок" (для дітей). 12. „Наша оборона" (орган інвалідів, вдів і сиріт).

В кінці дві наведені: „Кооператива" й „Зоря".

Як бачимо, сей невеликий закуток має 14 ґазет. На жаль тут найменше 70 проц. неписьменних.

Відчувається брак добре редагованого дневника, але ні одна партія не хоче закинути свого органу. І замість дати неписьменному народови одну, а добру ґазету — дається йому цілу гору, кожда з інакшими тенденціями.

А. Д.

ДРІБНІ ОДОЛОШЕННЯ

Оголошення женитьби не приймається. — За оголошення пошукувань платиться 10 центів за стрічку (5 слів) за одно поміщення, за більше разів дається відповідний опуст. Двоpазове оголошення з 5 стрічок $1.00.

Пошукую мого стрийка, **СТАСЯ ЯНІСІВ** з Горуцка, повіт Дрогобич, Галичина, котрий виїхав до Канади в 1907 році з сином Олексою Янісів. Хто би знав о них, або вони самі, прошу дати знати на адресу інтернованого в Чехо-Словаччині: MICHAIL YANISIW, Chorunzyj Ukrainskoji Armii, Csop, Checho Slovak Rep., Europe. 98-9

Пошукую свого батька **ОНУФРІЯ БАЗІВ**, котрий перед війною перебував в Детройт, Міш., працюючи в Johnes Co. Близшої адреси не знаю, тому прошу добрих людий звернути його увагу, щоби до мене зголосився на адресу: MICHAIL BAZIW, Ukr. rota, cz. 2, Lysa N. Labom, Checho-Slovak Rep., Europe. 99

НА ПРОДАЖ ФАРМИ.

Фарма 100-акрова, першорядна, засіяна; 3 корови, 2 коні; дім на 8 кімнат, стодола і стайня першої кляси, возівня і упряж на коні; всі знаряди фармерські. Ціна $4500, вплати $1000, решта по $100 річно на 5 процент. Кромі сеї ще маю більше фарм, дешеві і дорогі. Голоситись на адресу: NICK BUTNICKY, R. F. D. 3, Remsen, N. Y. 99-00

ФАРМИ! ФАРМИ! ФАРМИ!

Маю в близькім сусідстві кілька фарм до продажи; ціни приступні; є фарми меньші і більші зі статком і без статку, як хто схоче. Ціни від $3000.00 до $7000.00. Половина готівкою, половина на сплату. 97-99

Маю також один ковальський бізнес в селі, одна миля від мене, є 5 акрів поля, хата майже нова, на 7 кімнат, стодола, стайня, 1 корова, 12 курий, вози і инша машинерія; кузьня і всі тульса ковальські. Ціна $2500. Хтоби хотів набути прошу голоситись до:

ONUFER SAWICKI,
R. F. D. 2, Broadalbin, N. Y.
Saratoga Co.

ФАРМА НА ПРОДАЖ.

31 акрова фарма, половина орної землі, решта гарний ліс і пасовиско, дім на 5 кімнат, стодола, 3 нові курники, много овочевих дерев, 5 миль до міста, 1 миля до шторів і почти; пів милі до діпа; на фармі є 1 кінь, 1 корова, 60 курий, потрібні фармерські знаряди і тульса. Властитель продає, бо повдовів. Ціна $2000, готівка $1600, а решта на морґеч на 6%. Писати по англійськи на адресу: MIKE RUDNANIN, Greenfield Center, R. F. D. 2, Saratoga Spring, N. Y. 96-101

ВАЖНА І НАГЛА СПРАВА.

До тих, що повертають до краю.

Взиваеться всіх наших Родимців, котрі ідуть вже тепер до краю або думають в коротці виїхати, щоби в дуже важній справі подали нам сейчас свої і своїх товаришів адреси а отримають дуже важні інформації передовсім в справі паспортів і виїзду, без котрих безусловно не повинні пускатися в дорогу. Пишіть сейчас на адресу: UKRAINIAN IMMIGRATION BUREAU, 245 Court Street, Newark, N. J.

ФАРМИ НА ПРОДАЖ.

1) Фарма 75 акрова з лісом, дім на 12 кімнат, добрі будинки і великий сад. Ціна $3.000, половина на легкі сплати. 99-102

2) Фарма 120 акрова, рівна земля з лісом, два великі пасовиска, річка тече через фарму, дім мурований, 18 кімнат, добрі стайні, засіяно 9 акрів жита, близько міста. Властителі постарілись і не можуть обробляти фарми. Ціна $5.500; можуть дати на легкі сплати.

3) Фарма 85 акрова, грубий ліс і великі пасовиска, дім на 7 кімнат, добрі стайні, 2 молоді коні, 5 коров і одна ялівка, 4 безроги, 30 курий і много молодих; досить гречки і вівса, барабoль; всяка машинерія потрібна до фарми. Ціна $3.800.

4) Фарма 170 акрів з лісом, великий дім на 20 кімнат і великі будинки, великий сад з всілякими овочами, много худоби і вся машинерія, потрібна до фарми. Ціна за всьо $9.000, може дати на легкі сплати.

5) Фарма 20 акрів серед кольонії, файний дім на 6 кімнат і стайня, файний сад. Ціна $1500.

Прошу зголоситись до мене як до фармера, живучого на сих фармах, пишучи на адресу:

NICK DANOPUK,
Galway, N. Y.

ФАРМИ! ФАРМИ! ФАРМИ!

80 акрів, 25 акрів великого ліса, решта до орання, 8 кімнатний дім, 6 коров, 2 ялівки, 2 коні, 95 курий, 10 качок, всякі машини, 400 овочевих дерев, одна миля до міста. Ціна $4000, готівки $2000. 99-01

100 акрів, 10 доброго ліса, а решта до орання, при стейтовій дорозі, миля до міста, 10 кімнатний дім, стодола і другі будинки, 6 коров, 2 ялівки, 3 коні, 100 курий, дуже добрі машини. Ціна $4500, готівки $1500.

Крім сих фарм маю еще другі великі і малі фарми. Приходіть на мій офіс, готові до відізду, оглянути фарми або пишіть:

S. POKUTNY,
197 Forsyth St., New York City.